

24.2.2010

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta
00102 EDUSKUNTA

Asiantuntijakuuleminen 24.2.2010

Hallituksen esitys laeiksi metsälain ja rikoslain 48 a luvun 3 §:n muuttamisesta HE 266/2009 vp

Yleistä

Metsälain muutosesitys annettiin eduskunnalle 3.12.2009. Se sisältää perustuslain vaatimat muutosesitykset, kuten valtuutussäädöksiä ja säädöksen metsänuudistamisessa käytettävistä puulajeista, joka siirtyi sellaisenaan lakiin ministeriön määräyksestä. Kansallisesta metsäohjelmasta säädettäisiin myös, mikä täydentäisi laissa jo olevaa alueellisten metsäohjelmien säädöstä. Säädös korostaisi ohjelman roolia kansainvälisten sopimusten kuten YK:n metsäfoorumien piirissä syntyneen metsäinstrumentin (Forest Instrument/NLBI, Non Legally Binding Instrument) ja EU:n metsästrategian toimeenpanossa Suomessa.

Kolmas kokonaisuus metsälakiuudistuksessa on metsänuudistamisen laadun parantamiseen liittyvät muutokset. Uudistamistöiden määräajat laskettaisiin jatkossa hakkuiden päättymisestä ja metsänomistajan uudistamisvelvoite ulottuisi siihen saakka kunnes taimikko olisi saavuttanut 1,3 metrin valtapituuden. Lakimuutosten on tavoiteltu selkeyttävän metsänomistajan oikeusturvaa.

Yhteenvedona Tapio esittää lausunnossaan, että metsälain uudistaminen on perusteltua. Nyt esitetty metsälain muutos on suppea ja laajemmat muutokset on ilmoitettu tulevan myöhemmin. Tärkeää, on että lain nojalla annettava ja jo lausunnolla ollut valtioneuvoston päätös valmistellaan riittävän laajalaisesti ja huolellisesti.

Yksityiskohtaiset kannanotot

4 § Kansallinen ja alueellinen metsäohjelma

Säännöksenä metsälakiin 4 §:ään on kirjoitettu uusi momentti Kansallisen metsäohjelman laatimisen velvoittavuuden lisäämiseksi. Nykyisen ohjelman on vahvistanut Valtioneuvosto. Lakisäätöisenä kansallisen metsäohjelman rooli metsäpolitiikan ohjauksessa entisestään vahvistuisi. Lakitekstissä todetaan ohjelman tavoitteet ja nykyisen käytännön mukainen valmisteluprosessi.

Tapio pitää pykälän muotoiluja hyvänä ja Kansallisen metsäohjelman laatimisprosessia (KMO) käytännössäkin tukevana.

24.2.2010

Esityksen mukaan metsäkeskus laatii toiminta-alueelleen alueellisen metsäohjelman. Vireillä on metsätalouden edistämishanke, jolloin maahamme muodostettaisiin yksi metsäkeskus, tällöin metsäkeskuksen rajat myös muuttuvat.

Tapio pitää hyvänä että metsätalouden alueellinen tavoiteohjelma muutetaan käsitteenä alueelliseksi metsäohjelmaksi, kuten käsitettä on käytännössä käytettykin jo useita vuosia.

Tapion mielestä tulisi vielä selvittää, onko alueellisten metsäohjelmien aluejako paremmin jatkossa soveltuva maakunta-aluejako tai sen kerrannaisalueet. Vuoden 2010 alusta voimaantulleen metsäkeskusasetuksen tavoitteena on lisätä yhteistyötä ELYjen ja maakuntaliittojen kanssa. AMOt ovat jatkossa maakuntaohjelmien metsätaloutta koskevien asioiden käsittelyn perusta, joten metsäkeskusten, joiden alueella on useita maakuntia, on tarkoituksenmukaista tarkastella ohjelman strategisia painotuksia maakunnittain.

4 a § Metsäsuunnitelma

Metsäsuunnitelman määrittely

Metsäsuunnittelulla on useita määritelmiä. Metsälain 4 a §:ssä esitetään määritelmäksi, että metsäsuunnitelmalla tarkoitetaan metsänomistajan yhden tai useamman metsäkiinteistön metsien puuvaroja ja tilaa sekä hoitoa ja käyttöä koskevaa ajantasaista suunnitelmaa, joka on tarkoitettu useammalle vuodelle. Metsäsuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet eivät saa olla suunnitelman laatimisajankohtana voimassa olevien metsien hoitoa ja käyttöä koskevien säännösten vastaisia.

Metsäsuunnitelman sisältö, laadinta ja tarkistaminen määritellään valtioneuvoston asetuksessa.

Tapio pitää metsäsuunnitelman määritelmää lakitasolla hyvänä. Sitä on kuitenkin tarpeen määritellä tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa.

On muistettava, että metsäsuunnittelu on edistämistoimintaa eikä viranomaistoimintaa. Voidaanko metsälain 4 a §:n perusteella jatkossa vaatia, että metsäsuunnittelussa on löydetty kaikki metsälain, luonnonsuojelulain ja vesilain kohteet? Sama koskee suhdetta kestävän metsätalouden rahoitusehtoihin.

Jo metsävaratieto sisältää puuvarojen lisäksi osin luontokohteista sekä maisema- ja vesiensuojelukohteista, joten voidaan edellyttää, että metsäsuunnitelmat sisältävät vielä puuvaratietoja monipuolisemmin tiedot luonnonvarojen kestävää käyttöä ajatellen.

24.2.2010

Epäselviä tilanteita syntyy esim. yleis- ja asemakaava-alueilla sekä näillä kaavoja laadittaessa. Tällöin on usein haettava maisematyölupa metsänhakuutöihin. Maankäyttö- ja rakennuslain 143 §:än perusteella maisematyölupa puiden kaatamiseksi voidaan myöntää suunnitelmallista metsänkäsittelyä varten enintään kymmeneksi vuodeksi (11.6.2004/476). Tältä osin metsälain ja maankäyttö- ja rakennuslain esitetyn säädösten yhteensovittaminen on puutteellista. Lain perusteissa tulisi ottaa huomioon maankäyttö- ja rakennuslain 143 §.

Tapio esittää, että metsälain soveltaminen yleis- ja asemakaava-alueilla ja erityisesti maisematyöluvan antamistilanteissa selvitetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa. Nykyistä käytäntöä, jossa maisemalupa annetaan metsäsuunnitelman perusteella 10 vuodeksi kerrallaan, Tapio pitää hyvänä.

5, 5 a ja b § Hakkuusäädökset

5 § Kasvatushakkuussa jätettävän puuston vähimmäismäärä ja laatu

Nykyisen metsälain 5 §:ssä on annettu valtuus toimivaltaiselle ministeriölle antaa tarkempia yleisiä määräyksiä kasvatushakkuussa jätettävän puuston vähimmäismäärästä ja laadusta. Tämän perusteella nykyisessä MMM:n päätöksen 3 §:ssä metsälain soveltamisesta (14.3.1997 / 224) on määritelty mm. vaurioitunut puu, jota ei lasketa metsälain valvonnassa kasvatuskelpoiseen puustoon.

5 a Uudistushakkuu

Uudistushakkuuta koskeva osio on esitetty otettavaksi omaksi pykäläkseen.

Uudistushakkuuta koskevaa säädöksen sisältöä ei ole esitetty muutettavaksi. Jatkovalmistelussa olisi kuitenkin tarpeen, että uudistuskypsyyden säätelyn tarve ja perusteet selvitetään tarkemmin metsien käytön edistämisen näkökulmasta.

5b § Hakkuun toteutus

Lakiluonnoksen 5 b§:ssä on käsitelty hakkuualueen ulkopuolella olevaa puustoa ja maastovaurioita. Näistä kummastakaan ei ole toistaiseksi ollut tarkempaa säädöstä. Eesityksen perusteella näistä ei olisi enää mahdollisuutta säätää alemmanasteisella säädöksellä eikä valtioneuvoston päätöksellä.

Erityinen kysymys on kokopuukorjuun laatu ja kohdevalinta, jotka energiapuun korjuun nopean kasvun myötä ovat aiempaa merkittävämpiä kysymyksiä. Olisi harkittava ja selvitettävä huolellisesti ovatko tällaiset korjuun laatuun liittyvät vaatimukset säädöspohjaisia asioita vai kannattaako asiat jättää puukauppasopimusten yhteydessä sovittaviksi.

24.2.2010

Tapio esittää, että lakiluonnoksen 5, 5 a ja b §:n vaatimusten Metsälakiesityksessä säädettyä valtuutuksia harkitaan myöhemmin uudelleen ottaen huomioon säädösten ja alempien säädösten keskinäinen suhde.

8 § Taimikon perustamistoimenpiteet

Metsätaloudellisesti kannattamattomat suoalueet

Tapio piti hyvänä viime heinäkuun 2009 lakiluonnoksen 8 §:n 1. momentin kohtaa siitä, että metsätaloudellisesti kannattamattomilla suoalueilla ei tarvitse saada aikaan kasvupaikalle taloudellisesti kasvatuskelpoista taimikkoa. Nyt esitetystä metsälakiesityksestä asianomainen kohta on jätetty pois.

Tapion "Hyvän metsänhoidon suositukset turvemaille" hankkeessa selvitettiin yksityistaloudellisesta näkökulmasta taloudellisen toiminnan rajoja vähätuottoisilla turvemaille. Asiaan voi kuitenkin liittyä muitakin olennaisia kysymyksiä, joita ei ole vielä selvitetty. Tällaisia ovat fosforin, hiilidioksidin ja metaanin vapautumisen määrä ja merkitys uudelleen vettyviltä soilta ja toisaalta vesiensuojelutoimien mahdolliset hyödyt tällaisessa tilanteessa.

Asian eteneminen tarkoittaisi esim. peitteisen metsänhoidon soveltamisesta voitaisiin sallia metsätaloudellisesti kannattamattomilla turvemaille. Tulkintakiistojen välttämiseksi asia tulisi käsitellä myös lain perusteluissa. Metsätaloudellisesti kannattamattomien turvemaiden käsittelyyn liittyen kannattaisi selvittää peitteisen metsänhoidon käytön mahdollisuus, sillä käsittelytavalla saattaisi olla hyötyjä sekä taloudelle, vesiensuojelulle että mahdollisesti kasvihuonekaasujen päästöjen vähentämiselle.

Tapio esittää, että metsätaloudellisesti kannattamattomien turvemaiden uudistamisvelvoitteen perusteet selvitetään jatkotyönä nykyistä laajemman metsälakiuudistuksen yhteydessä.

8 § 1 mom. Uuden puuston aikaansaaminen

Metsänuudistamisen laadun parantaminen on kannatettava tavoite. Nimenomaan taimikoiden varhaishoidon (heinän- ja vesakontorjunnan) lisääminen on Tapion näkemyksen mukaan ensisijainen kehittämiskohde. Valtaosalla uudistamiskohteista metsänviljelytyöt tehdään joko välittömästi tai metsälaissa säädetyn ajan kuluessa. Taimikoiden kehittymistä sen sijaan hidastaa puutteellinen varhaishoito. Kaikkiaan nykyisen lain 8 §:n tavoitteenasettelu on hyvä. Tavoite ja enimmäisaika uudistamistoille on määritelty, mutta keinot, joilla metsänomistaja vaatimukset täyttää ovat varsin vapaasti hänen päätettävissään.

Lakiesityksessä esitetty 1.3 metrin vakiintumisrajanormi on nykytilanteeseen nähden merkittävä uusi normi. Etenkin Poh-

24.2.2010

jois-Suomessa raja tarkoittaa uuden kasvun turvaamisvelvoitteen kasvamista nykyisestä.**8 § 2 mom. Taimikon perustamistoimenpiteet.**

Esityksen mukaan taimikon perustamista koskevat toimenpiteet olisi saatettava loppuun kolmen vuoden kuluessa uudistushakkuun päättymisestä. Uudistushakkuu katsotaan päättyneeksi, kun hakkuu on edennyt niin pitkälle, että hakkuualueella on syntynyt metsänuudistamista edellyttävä aukko tai hakkuualueella ei enää ole 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua kasvatuskelpoista puustoa.

Voimassa olevan lain mukaan perustamista koskevat toimet on saatettava loppuun viiden vuoden kuluessa uudistushakkuun aloittamisesta tai kolmen vuoden kuluessa uudistushakkuun päättymisestä

Kolme vuotta uudistushakkuun päättymisestä yleensä riittää ja on kustannustehokasta uudistaa metsä mahdollisimman nopeasti hakkuun jälkeen.

Puukauppasopimukset tehdään yleensä kahdeksi vuodeksi ja esim. turvemailloilla uudistamishakkuun toteutuksen ajoitus johtuen maaperän huonosta kantavuudesta voi vaihdella eri vuosina.

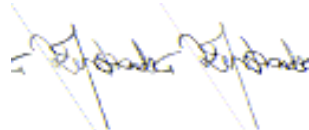
Samoin uudistushakkuualoilta energiapuuta etenkin turvemailloilta kerätessä on tarkoituksenmukaista antaa hakkuutähteiden kuivua kesän, jotta ravinteita ei tarpeettomasti kuljetettaisi metsästä energiapuun korjuun yhteydessä.

Tapio katsoo, että voimassa oleva lain muotoilu, että taimikon perustamista koskevat toimenpiteet on saatettava loppuun viiden vuoden kuluessa hakkuun aloittamisesta tai kolmen vuoden kuluessa uudistushakkuun päättymisestä on käytännön toimintaa varten paremmin muotoiltu kuin kaavamainen kolme vuotta hakkuun päättymisestä.

14a § Taimikon perustamisilmoitus

Kaikkiaan uudistamistöiden ja taimikon varhaisoidon vauhdittamiseksi lienee löydettävissä parempiakin keinoja kuin normiohjaus. Perustamisilmoituksen säilyttäminen on kuitenkin erityisen paikallaan valvonnan mahdollistamiseksi.

TAPIO

Jouko Kostamo
tulosalueen päällikkö